

GUTENBERG

Helsingin Kirjainpainajain yhdistyksen ulosantama — Utgifven af Typografernes förening i Helsingfors

Helsingfors, Helsingfors Central-tryckeri, 1895

III vuosik. N:o 23 * 1895 III ärg.	Tilaushinta: — Prenumerationspris: Koko vuosikerta } 4 m. Helt år } Postim. siihen luettuna. — Postportot inber.	Toimitus: — Redaktion: K. I. Forsman — J. A. Snell (Ansvarig — Vastaava)	Ilmoitushinta: — Annonpris: Petiiti-riviltä } 35 p. Per petitrad }	Joulukuu 15 December
--	---	--	--	-----------------------------------

GUTENBERG

utkommer, under den nyralda redaktionens ledning, år 1896 hvarje femtonde och sista i månaden, i samma format som under senaste år, samt under samma språk-förhållanden som hittills, d. v. s. tråspråkig.

Gutenberg skall fortsättningsvis i mån af de krafter, som komma att stå tidningen till buds, bidraga till de grafiska yrkens höjande i vårt land, samt söka samla de spridda och scaga krafterna inom våra arbetsområden till enig kamp för andligt och materiellt framåtsträfvande.

Gutenberg kommer att, utom artiklar och notiser rörande facken, innehålla nyttiga meddelanden angående förbättrandet af hälsovådliga förhållanden inom vårt yrke, samt kritik öfver våra litterära arbetens typografiska utstyrel. Korrespondenser från utlandets större städer komma att ingå från kompetente fackmän, äfvensom öfversättningar från utländska fackblad, då utrymmet så medgifver.

För uppfyllandet af detta program har red. erhållit löfte om bidrag, förutom af fackmän, äfven af flere framstående personer utom yrket, och hoppas med detta program fastställt kunna emotse det nya året och uppfylla de allt mera växande fordringar, som ställas på ett fackblad.

Gutenbergs prenumerationspris blir 4 mk i Helsingfors och 4 mk 50 p. i landsorten per årgång.

Redaktionen:

F. Ahlroos.
(Ansvarig).

K. Hoimela.

GUTENBERG

tulee v. 1896 ilmaantumaan saman kokoisena ja kielellisessä suhteessa samalla tavoin, s. t. s. kaksikielisenä, kuin tänäkin vuonna kuukauden viidentenätoista ja viimeisenä päivänä.

Gutenberg tulee edelleenkin roimiensa mukaan työskentelemään kaiken graafillisen ammattitaidon kohottamiseksi maassamme ja parhaansa mukaan yhdistämään ammattikuntamme heikkoja ja hajallaan olevia voimia.

Gutenberg tulee, paitsi ammattia koskevia kirjoituksia, sisältämään hyödyllisiä neuvoja ammattimme epäterveellisten olojen parantamiseksi sekä arvosteluja ilmaantuvien painotuotteittemme typograafillisesta asusta. Kirjeenvaihtajina ulkomaan suurimmissa kaupungeissa on taitavia ammattimiehiä. Myöskin tulee lehti, sen mukaan kuin tila myöden antaa, sisältämään käännoiksi ulkomaalaisista ammattilehdistä.

Tämän ohjelman täyttämiseksi ovat toimitukselle arvollista apuansa lupanneet paitsi ammattimiehiä, useat eteviksi tunnetut henkilöt, ja toivoo toimitus näin ollen roivansa täyttää lukijakuntansa nykyään yhä kasvavia vaatimuksia.

Gutenbergin tilaushinta vuodelta tulee olemaan 4 m. Helsingissä ja 4 m. 50 p. maaseudulla.

Toimitus:

F. Ahlroos.
(Vastaava).

K. Hoimela.

Se hit!

Gutenbergs prenumerationsavgifter böra ovilkorligen erläggas inom årets utgång.

O. Lindstedt.

Katso tänne!

Gutenbergin tilaismaksut ovat välttämättömmästä maksettavat ennen ruoden loppua.

O. Lindstedt.

Bort med krediten!

I en tidigare uppsats hafva vi behandlat härvarande Typ. förenings betrykta ekonomiska ställning. För att råda bot däremot vilja vi ytterligare påpeka ett i vårt tycke ej oviktigt missförhållande, hvilket har visat sig vara mycket ofördelaktigt för föreningen. Härmed syfta vi på det utpräglade kreditssystem, som vunnit insteg hos oss. Det har nämligen blifvit sed att medlemmarne i tid och otid sätta sig i skuld till föreningen, exempelvis genom köp af soarébiljetter o. d. obetydligheter. Om dessa småskulder gjordes af nödtvång, vore saken icke tadelvärd, men emedan de tydliggen göras af liknöjdhet och emedan det går an, vilja vi inlägga en bestämd protest emot detta kredit-system. Ty det är icke nog med att föreningen efter lång väntan ibland lyckas drifva in en del af dessa fordringar, men det inträffar äfven stundom att föreningen, i följd af bortflyttningar eller andra orsaker, aldrig får in hela skuldbeloppet. Så liten förlust däraf äfven kan synas uppstå, har denna dock med tiden blifvit ganska kännbar för föreningen. En annan olägenhet som äfven följer med kredit-systemet är, att svårigheter uppstå för upp-bördsmännen vid redovisningen, ty när föga hopp om dessa skulders indrifvande finnes, måste de felande medlen, enligt uppördsman-nens redovisning, på god tro uppföras som osäkra fordringar eller helt och hållet afskrifvas.

Det bästa exempel på kredit-systemets olämplighet är den balans som därigenom uppstått af föreningens tidning »Gutenberg» för år 1894. Enligt de beräkningar, som uppgjordes vid årets början, skulle prenumerationsavgifterna betäcka tryckningskostnaderna, men vid årets slut, då likvid med tryckeriet skulle värkställas, gjordes den ledsamma upptakten, att ett halft tusen mark fattades. Denna jämförelsevis stora balans hade uppstått genom att äfven »G.» af de fleste prenumererats på kredit. samt att omkring ett hundratal prenumeranter icke erlade prenumerationsavgifterna. Senare ha visserligen, efter upprepade anfordringar, en del af de resterande prenumeranterna godtgjort sina skulder, men ännu belöpa sig de utestående fordringarna i prenumerationsavgifter till omkring 400 mark. — Under sådana förhållanden är det icke möjligt att göra upp några beräkningar, och antagligen blir det väl åter föreningens klena kassa, som får släppa till de

felande medlen. Som synes är det mycket svårt med intresset för den gemensamma saken, och denna slapphet tyder mera på ett upplösningstillstånd än på en fastare sammanlutning bland typograferne.

Beträffande prenumerationsavgifterna för »G.» vidtogs i år den åtgärd, att desamma skulle erläggas kvartalsvis, likväl med bibehållande af kreditssystemet. Men icke håller denna åtgärd har visat sig vara fullt ändamålsenlig, ty avgifterna hafva influtit mycket oregelbundet. Det är visserligen förhastadt att af det sist anförda exemplet draga några slutsatser om kreditens lämplighet eller ej, ty i fall prenumerationsavgifterna i år till fullt inflyta, betäcka dessa nog kostnaderna. Men tillsvidare ser det ingalunda lofvande ut, och om föreningen äfven i år skulle drabbas af förlust genom »G.», inser hvar och en som känner den närvarande situationen, den hårda stöt vår organisation däraf skulle få.

Vi skulle altså hålla före, att kreditssystemet i liknande fall helt och hållet borde afskaffas, på det föreningen lugnt må kunna utveckla sig. De närvarande förhållandena bjuda oss att handla med största försiktighet och endast bygga på det som är oss säkert gifvet.

Vanhusrahastosta.

Aiotun Suomen Kirjaltajaliiton sääntöjen vahvistusta saadaan yhä vielä odottaa. Mitä tässä sääntöehdotuksessa mahtaa olla vaarallista, joka antaisi syytä korkean asianomaisen vahvistamisviivytykseen, on meikäläisten mahdoton ymmärtää.

Odottaessamme tuota vahvistusta voimme kumminkin panna alulle ne eri asiat, jotka Liiton toiminta-alaan kuuluvat, niin että vahvistuksen tullessa ollaan valmiit toteuttamaan niitä aatteita, joita on aikomus Liiton avulla eteenpäin viedä. Samalla kun panemme perustuksen kirjaltajain aiotulle yhdyssiteelle ennen sääntöjen vahvistusta, on kyllä hyvä että teemme ikäänkuin voimiemme tarkastuksen, nähdäksemme jos Suomen kirjaltajilla todella on sitä yhteishenkeä, joka on välttämätön jos tahdotaan aiotusta Liitosta todellista hyötyä ammattikunnallemme. Sillä ei siinä kyllä että säännöt saadaan paperille ja vahvistetuiksi, jos toiminta siihen päättyy tai jos Liiton hengissäpito jätetään vaan sen virkailijoiksi valittujen henkilöjen huoleksi. Sentähden on hyvä jo edeltäpäin järjestellä sen eri haarat täydellisesti toimiviksi, että tuon kauan odotetun vahvistuksen saapessa ollaan täysin valmiit tarmolla ja järjestetyin rivein pyrkimään eteenpäin.

Osaksi olemmekin jo alkaneet järjestelytyömme. Onhan meillä jo yhteinen matka-apurahasto, joka toimii säännöllisesti, vaikka sekään tosin ei vielä ole saanut niin yleistä kannatusta kuin ansaitisi. Mutta onhan se toki kiitettävällä alulla. — Toiseksi on muutamissa kaupungeissa nimellisesti olemassa n. k. Satunnaisten menojen rahasto. Tästä rahastosta on viime aikoina niin paljon puhuttu, että väsyttää jo asiaan kosketaminenkin. (Ensi numerossa olemme kuitenkin pakoitettut vielä kerran samaan asiaan tulemaan.) Ellei auta ne ripitykset, joita yhä on pidetty, on turhanpäiväistä kuuroille korville enempiä saarnata.

Vielä on eräs puoli Liiton tehtävistä, jota ainakin täällä Helsingissä on innolla heti alusta harrastettu. Maaseudulla, kumma kyllä, ei ole asian eduksi vielä mitään tehty. Tarkoitamme Vanhusrahastosta eli, kuten Liiton sääntöehdotuksessa sanotaan, kykenemättömyysrahastosta. Tämä rahasto onkin perustettu jalon aatteen toteuttamiseksi: vanhuudesta heikkojen tahi muuten työhön kykenemättömäin kirjaltajain turvaamiseksi kurjuudelta. Tämä on asia jota jokainen, sekä isännät että faktorit ja työläiset, periaatteistaan poikkeamatta saattavat edistää. Kaikesta päättäen tuleekin tämä rahasto olemaan kirjaltajakunnan lempilapsi. Mutta ei sillä asiaa

edistetä että myönnetään aate kauniiksi ja kannatusta ansaitsevaksi. Sen hyväksi tulee myöskin jotain tehdä. Niinkuin jo on sanottu, ei maaseudulla vielä ole mitään tehty tässä suhteessa. Helsingissä sitä vastoin sai rahasto heti synnyttyään kannatusta. Suomen ensimmäisen yleisen kirjaltajakokouksen viimeisenä päivänä koottiin jo melkoinen summa. Sitte on rahastoon tullut vapaaehtoisia lahjoja tuon tuostakin, niin että se nyt on vähän yli 240 mk. Onhan siinäkin jo hyvä alku yhden vuoden aikana. Toivottavasti tulee rahasto vast'edes enemmän karttamaan, kunhan maaseutulaistekin alkavat sitä muistaa. Eivätkä he tule olemaan sitä tekemättä. Sillä ei suinkaan heidän itsetuntonsa salli että helsinkiläiset yksin kokoovat rahastoja, joista hyöty on aiottu kaikille Suomen kirjaltajille. Mutta ennenkun voidaan toivoa yleisempää harrastusta tähän, on tarpeen että puheenaoleva rahasto asetetaan varmalle kannalle. Ensiksikin on sille säännöt laadittavat, joissa määrätään sen hoito ja milloin sitä aletaan käyttää.

Tässä ehdotus pääpiirteissään siihen suuntaan. Teemme sen sentähden että asia tulisi puheeksi ja että siihen todella ryhdyttäisiin.

Rahastoa varten valittaisiin Helsingissä erityinen toimikunta, joka olisi vastuunalainen sen varoista. Jokainen maamme kirjaltaja suorittaisi siihen sovittun kuukaus- tahi vuosimaksun, joka määräajoin lähetettäisiin Helsinkiin, jossa rahat säilytettäisiin pankissa. Saatua kokoon tarpeen suuri summa, ostettaisiin pienenon maatala, joka tulisi kirjaltaja-vanhusten kodiksi, tietysti etupäässä sellaisten jotka ovat rahastoon pitemmän ajan maksuja suorittaneet. Maata viljelijäiset hoitolaist omiksi tarpeiksi. (Tällaisia tulevaisuuden unelmia olemme kuulleet monen suunnittelevan). Tahi annettaisiin siitä vuotuista elatus-apua, johon pääoman korot käytettäisiin. Kun rahaston varat on saatu nousemaan esim. niin suureksi, että vuotuinen korko nousee 50—100 m:kaan, olisi siitä jo silloin annettava puolet vuosittain jollekin työhön kykenemättömälle. Rahasto tulisi siten piankin tarkoitustaan osittain täyttämään, joka mahdollisesti olisi omiansa innostuttamaan kirjaltajia sen varoja kartuttamaan.

Eikö olisi jo aika että Helsingin Kirjanp. yhd. asettaisi komitean sääntöehdotusta valmistamaan, joka ehdotus sitte lähetettäisiin muille kirjaltajayhdistyksille pohdittavaksi? Ei olisi asialle haitaksi vaikka siitä jo edeltäpäinkin keskusteltaisiin.

Om den fackliga utbildningen.

(Ur Scheiblers Lære- og Mønsterbog.)

En accidenssättare bör först och främst vara en duglig sättere i allmänhet, isynnerhet med hänsyn till korrekthet och nöjaktighet. En duglig accidenssättare måste dessutom vara i besittning af en naturlig fallenhet och lust för sitt fack, och hans intresse vara i den grad utpräglat, att detta ovilkorligen leder och driver honom till att blifva så fullkomlig och kunnig som möjligt; i hvarje fall må han söka att hålla sig å jour med tidens fordringar. I denna sin sträfvän vill han då också snart komma till den erkänsla, att det icke är någon lätt sak att blifva en duglig accidenssättare. Hans arbete bringar honom icke håller alltid obetingad glädje; ty oafslutligt må han arbeta på sin utveckling, och aldrig blir han fullständigt färdig därmed. Huru väl än hans smak med tiden kan blifva utvecklade, vill det dock alltid finnas dem, som söka att göra hans så dyrt köpta estetiska erfarenheter illusoriska, och det gängse ordspråket att »tycke och smak äro olika», har näppeligen gjort någon mera förtret än en äldre accidenssättare. Men det vill i många tillfällen också visa sig, att en accidenssättare har oftratt för ett tacksamt och intressant arbete, som gifver honom anledning till att utföra sina idéer och tankar. Dessutom är detta den gren af facket, där en duglig man i regeln kan vänta att finna en lönande sysselsättning, ty ännu härskar på detta speciella område en märkbar brist på framstående arbetskrafter.

Accidenssättaren har ett mycket omväxlande arbete; ty nästan allt, hvad han utför, är omväxlande både till form och utstyrel. Accidensbranschen hör därför till en af de vanskligaste konst-handtvärk, och den unga typograf, som vill utdana sig till accidenssättare,

må icke allenast söka att förvärfva sig kunskap i läran om proportion, symmetri, schatteringsläran och perspektiv, men han bör också vara bekant med form- och stilläran samt hafva någon kunskap i färgläran, i alla fall i färgernas indelning, inbördes harmoni och hållbarhet med hänsyn till ljusets invärkan o. s. v. Det är därför oundgängligen nödvändigt för en accidenssättare, att han är fullt förtrogen med sitt facks teori, och att han har en praktisk blick för alla dess mångfaldiga variationer. Att en accidenssättare bör hafva eller i alla fall bör tillägna sig en viss grad af allmän bildning, är själfallet. Ju högre denna är, dess lättare och mera tillfredsställande vill utförelset af hans dagliga arbete blifva för honom, och ju lättare gifver det honom utväg till en högre ställning. Han bör således icke allenast vara fullt förtrogen med sitt modersmål, utan han bör också hafva litet kunskap i tyska, engelska och franska, ty det är som bekant icke så sällan accidensarbeten förekomma på dessa språk.

De tyska fackskolorna hafva, förutom typografins teori och praxis, för sätтар-afdelningarna följande läroämnen: frihandsteckning (synnerligast ornamentteckning), korrektur- och manuskriptläsning, encyklopedi, modersmål (synnerhet grammatik), latin, grekiska (grunderna), franska, engelska, ryska (frivilligt), notsättning (frivilligt) samt bokföring. Dessutom läres också, enligt hvad författaren känner, i en del fackskolor stenografi.

Ett af de värksamaste medel till utbildning af accidenssättare är teckning. Har en längre kommen elev, som man önskar gifva tillfälle till accidensarbete, icke några anlag i denna riktning, vill han aldrig blifva någonting framstående. Teckning hjälper mycket till att främja satsens formskönhet, och det är ett osvikligt effektivt medel att få det fullständiga begreppet om värkingarna af ljus och skugga samt till ornamenternas karakteristik. Som ett särdeles virksamt medel till att tränga in i ornamenternas natur och väsen anbefalles kopiering af de enklare figurerna i omväxlande infattningar. Detta öfvar icke allenast handen, men säkerhet i ornamentteckning kommer sättaren senare mycket till nytta vid utförelset af egna och originella skizzer.

Den sättere, som icke har sinne för teckning eller färger, felar estetisk syn på saken, och vill aldrig komma någon hvart utan dessa kunskaper. Teckning är visserligen för äldre accidenssättare ett okänt ting, men detta är under närvarande förhållanden lika nödvändigt som kunskap i de allmänna handtvärksmässiga greppen vid sätting.

Att ständigt öfva sig i att skizzera och göra utkast till alla slags arbeten, äfven om sådana icke i verkligheten skulle föreläggas, är därefter en af de viktigaste betingelser för att blifva en duglig accidenssättare. Dessa skizzer, såväl som de af honom i sats utförda arbeten, bör han tid efter annan förevisa åt någon äldre, erfaren accidenssättare, en skicklig litograf eller liknande fackman, för att höra hans mening och mottaga råd och vinkar. Detta vill främja hans smak utomordentligt.

Så snart det gifves anledning, bör den unge accidenssättaren begynna med anläggandet af en mönstersamling; detta tjänar i hög grad till att befordra utvecklingen af hans smak och bidrager dessutom till att väcka intresset och lusten till hans arbete. Sådana mönster böra helst uppklistras på grå eller brun kartong eller papp, icke inbundna i böcker, utan på lösa blad, för att vid olika tillfällen bekvämare kunna nyttjas enskildt. Dessutom bör han hafva en skizzbok, hvori han strax kan bringa sina idéer och infall på pappret, för att vid gifven anledning bringa dessa till användning. Likaledes bör han också där införa främmande arbeten, som han tillfälligtvis får se och som utmärka sig genom särskilda former eller en egendomlig utstyrel.

Det är för accidenssättaren många frästelser tillstådes att göra öfvergrepp vid användningen af det material, som nu på de flesta tryckerier rikligen ställes till hans disposition. Han må dock aldrig glomma, att den eleganta och smakfulla utstyrelsen icke allenast beror på ett rikhaltigt material, och att det icke är detta som skall göra utslaget, men endast och allenast materialets pryd samma och ändamålsenliga användning. Själft det bästa material blir till ingen nytta i en okunnig mans hand, medan en man med utdanad smak, kunskap i ornamentiken och i besittning af den nödvändiga rutinen, t. o. m. äfven med de tarfligaste hjälpmedel kan frambringa något nytt, originellt och smakfullt.

Bland stilgutarnes frambringelser är på långt när icke allt det, som bjudes boktryckaren, godt, och sättaren bör göra allt för att befästa sina estetiska begrepp, så att han blir kompetent till att kunna öfva kritik lika väl öfver det material, som bjudes honom, som ibland det han har att välja. En förständig princip vill nämligen alltid rådföra sig med sin accidenssättare, innan han anskaffar något nytt till sitt tryckeri. Vid anskaffandet af accidensmaterial bör man isynnerhet taga hänsyn till det lätt användbara. De arkitektoniska formerna t. ex. äro vanskliga att behandla, och kräva kännedom till de stränga arkitektoniska lagar och regler, om än deras användning i typografien tillåta åtskilliga friheter. Likaledes bör man undvika att välja sådana ting, som äro afpassade efter andra länders speciella förhållanden och kultur, såsom de nu i Tyskland brukliga gammaltyska ornament och s. k.

renaissanceinfaattningar, hvilka kunna användas i förbindelse med frakturkriften.

En accidenssättare må grundligt studera sitt facks såväl inhemska som utländska tryckalster och sätta sig in i de olikakartade arbetenas egendomligheter. Han må studera alla slags konstindustrifalster, byggnadsvärk o. s. v., för att därigenom förädla sin smak och om möjligt finna nya motiv till sitt eget arbete. I ett konstindustrimuseum finner accidenssättaren alltid en mängd mönster och utsirningsformer, som han vid gifven anledning kan öfverföra till sitt eget arbete. Som själfallet må det förutsättas, att han gör sig bekant med härtill hörande facklitteratur.

För yngre sättare, som icke hafva tillräcklig kunskap om de olika stilarterna, är det att anbefalla, så vidt möjligt, ett och samma stilsortiment till ett arbete. Därvid undgår man den så vidriga sammanblandningen af olika stilar till samma arbete, hvilket själfallet är absolut förkastligt.

Bland de många typografer, som icke äro djupt inkomna i sitt facks natur, herskar ännu den mening, att det i ett originellt arbete icke må kunna påvisas någon förebild. Denna åskådning är emellertid felaktig; ty nästan hvarje original-sats, komponerad med verklig insikt och smak, sluter sig till en eller annan förebild. Själva de största konstnärer måste, för att kunna vara originella, studera klassiska förebilder. Konstnär i ett arbete ligger just däri, att konstnären på ett förmånligt sätt tillgodogjort sig förhandenvarande motiv, och på ett passande sätt sökt att använda dem till sina egna idéer. Sålunda bör man också tillvägagå vid användningen af goda tryckmönster. En duglig accidenssättare kan mycket väl genom en delvis omdaning eller förbättring af en annan originalsats bevisa sin omtanke och kunnighet. Han begagnar en eller annan god idé i det honom föreliggande originalet, och sätter det öfriga efter sin egen smak. Ett arrangering kan visserligen vara originellt, men är dock ganska värdelöst, om det icke tillräckligt uppfyller de allmänna bestämmingarna med hänsyn till symmetri, proportion, form o. s. v.

Vill man följa den moderna smakriktningen, må man också frigöra sig från den gamla fördomen emot den friare användningen af materialet. Det må således vara tillåtet, att en accidenssättare »ödelägger» några mässingslinjer eller infattningsstycken, när han därvid uppnår en helgjuten realisation af sina idéer. Det ruinerar icke materialet i det huseendet, som en del tror; ty sådana böjda linjer eller affilade infattningstecken kunna i de flesta tillfällen användas flere gånger, och äfven om så icke skulle vara, vill man i regeln icke spara ett eller annat stycke af en infattning, så mycket mer som dessa fort utslitas samt komma ur modet, och således måste ersättas med nya. Likaledes bör man icke fördrå af en accidenssättare, att hans arbete skall vara tryckfärdigt genast efter det första korrekturafdraget; det kräfvos också härvid ett eller flere korrektur, accurat som vid annat allmänt sättarbete. Accidenssättaren bör för öfrigt aldrig helt fullföra en mera komplicerad ram, förrän han vid aftryck af ett mindre parti har undersökt, om den gör den åsyftade effekten, ty man kan i regeln icke af själfva satsen bedöma en infattnings värkan och harmoni.

Kirje Kuopista.

Kuopion Kirjanpainajain yhdistys päätti 15 p:nä marrask. pitämässään kuukauskokouksessa lausua kehoituksena, että jokainen kirjaltaja suostuisi luovuttamaan 1/2 prosenttia jokaisesta tilistään »Satunnaisten menojen rahastoon», koska tähänastinen keräämistapa on mainittua rahastoa verrattain vähän hyödyttänyt. Tätä varten lähetettiin kehoituskirje kiertämään molemmissa kirjapainoissa, johon kehoitukseen suostuvat voisivat kirjoittaa nimensä, ja kirjoittikin siihen hra Backmanin kirjapainosta 12 ja Kuopion Uudesta kirjap. 9 henkilöä. Kaikki eivät kuitenkaan suostuneet kumpaisessakaan kirjapainossa säännölliseen luovutukseen, vaan aikovat he, kuten olen kuullut, panna lippaihin eteenkinpäin ilman sitoumusta. Onhan niitä sellaisiakin, jotka ovat muistaneet sitoumuksetkin mainittua rahastoa, vaan lienee niitäkin, joissa kehoituksetkin menevät kuin »nukkuneen rukous» ja senpätähden se kassa on niin vähän lisääntynyt. Kunka kauvan nyt kehoitukseen suostuvat täyttävät sitoumustaan, koska se ei tullut aivan yleiseksi, sen tulevaisuus näyttää.

Kilpalatomien oli myös keskustelun alaisena samassa kokouksessa ja tuntui sen aikaansaaminen olevan toivottavaa. Asiasta ei kuitenkaan voitu vielä tulla päätökseen, kun ei tiedetty hrain isäntien ja faktorien mielipidettä, josko he siihen suostuisivat ja olisiko kirjapainot hyvän-

tautoisesti apuna palkintojen antamisessa, joka muutoin, voimimmme katsoen, on vaikea toteuttaa. Tarkempi keskustelu jätettiin seuraavaan kokoukseen ja valittiin 2 jäsentä siksi tiedustamaan asiaa.

* * *

Kun Kansanteatterilta, joka meidän kuopio-laistenkin talvi-iltoja käypi silloin tällöin hauskuttamassa, on kielletty se valtioapu, joka sillä oli edellisenä vuonna ja koska teatterin niin muodoin on vetoaminen yleisön apuun, on täällä aikeessa tämän talven kuluessa yhteisvoimilla panna toimeen jotkut yleiset huvit, arpaiset tai muut, mainitun teatterin hyväksi. Muutamat asiaa harrastavat arv. kaupunkilaiset lähettivät Kuopion Kirjanpain. yhdistyksellekin kirjeen, jossa kehoittivat meitäkin valitsemaan osanottajia; ja koska pidimme itsemme velvollisina siihen, valitsimme kirjeessä pyydetty 4 jäsentä, jotka yhdistyksemme puolesta toimivat huvien aikaansaamiseksi.

Yhtä ja toista pikku seikkaa oli vielä ratkaistavana kokouksessa, mutta koska niistä kertominen ei maksane vaivaa, niin piirrän kirjeeni alle

Leevi.

Uutisia. — Notiser.

Handarbetsafdelningen har till ordförande utsett fru Alma Kjellin.

Käsityöosasto on puheenjohtajakseen valinnut rouva Alma Kjellinin.

Till festbestyrelsen ha blifvit inkallade hr E. Holländer, frkna Emmi Eklund, Anna Friman, Ida Holmlund och Hanna Reiman, den sistnämde till kassör.

Huvitoimikuntaan on hra J. Holmbergin sijaan valittu hra E. Holländer. Lisäjäseniksi on kutsuttu neidit Emmi Eklund, Anna Friman, Ida Holmlund ja Hanna Reiman. Kassööriksi on valittu viimemainittu.

Utlärde. Den 15 nov. utlärdes å N. Pressens tryckeri sättereleverna Olga Husman och Emil Törnroos. Å Helsingfors Centraltryckeri utlärdes d. 15 dennes tryckareleven Robert Salminen.

Itaman lupaisella ohjelmalla piti käsityöosasto viime lauantai-iltana yhd. huoneistossa.

Till Wien afreste hr Vieno Forsström den 6 dec. Hr F. ämnar söka sig kondition å Typ. Inst. »Steyrermühle», till hvilken officin han erhölet rekommendation af förlagsfirman till det illustrerade värket »Finland i Bilder», som tryckes å nämnda tryckeri.

Ulkomaalle lähti t. k. 6 p:nä latoja Vieno Forsström. Aikomuksensa on Wienissä päästä latomaan aloitettua teosta »Suomi kuvissa». Tätä varten oli hänellä mukanaan suosituskirjeitä kirjan ulosantajilta. Hra E. aikoo sanotun työn loputtua jäädä edelleen opintoja harjoittelemaan Wieniin y. m. kaupunkiin.

Latomakilpailu pannaan Tampereella toimeen ensi Tammikuulla, kertovat sikäl. lehdet. Kilpailussa tulee noudatettavaksi samoja sääntöjä kuin Helsingissä pidetyssä latomakilpailussa.

Stråjk har, enligt hvad telegrafen meddelat, nyligen utbrutit i Pest. 2,500 sättare ha inställt sitt arbete. Typograferna förfoga öfver en stark fond. Boktryckarne motsättä sig energiskt sätternes fordringar. Tvisten galler förkortad arbetstid och förhöjd beräkning samt fastställd minimilön.

Gemensam tariff för hela Österrike har nu, efter åtskilliga underhandlingar mellan principalernes och arbetarnes organisationer, blifvit upprättad.

De hufvudsakligaste bestämmelserna äro: införandet af 9 timmars arbetsdag (dock med rätt för de landsortstryckerier, som f. n. arbeta 10 timmar, till och med 1896 års utgång hålla 9 1/2 timmars arbetsdag); minimi veckolönen

indelas i sex klasser, beroende på olika lönadomskostnader i skilda städer, och varierar emellan 9—13 floriner (= 22: 22,1—32: 9,7 p:n). På samma sätt varierar priset för accord-sättning i det fraktur betalas med 18—20 kreutzer (= 45,2—59,4 p:n) och antiqua 1 kreutzer högre per tusen bokstäver.

Nu har sålunda principen antagits af vederbörande organisationer, men då ett stort antal principaler stå utanför organisationen och äro motståndare till de antagna reformerna, så har man förmodligen att emotse stridigheter vid tariffens införande.

Typografernes yrkessjukdomar. I Conrads »Jahrbücher» meddelas en 37 år omfattande sjuk- och dödlighetsstatistik, bygd på material från Berlinertypografernes sjukdomar. Af densamma framgår, att typografernes medellängd är kortare än Berlins öfriga manliga befolkning. Dödlighetssiffran närmar sig betydligt Solinger-sliparnes högst ogynnsamma. Af dödsfallen härröra 49 % af lungsot, som bland typograferna anställer större härjningar än bland andra yrkesmän. Den höga siffran beror hvarken på typografernes kropps-konstitution eller på deras tvärtom relativt ganska goda ekonomiska vilkor, utan på andra arbetsförhållanden. Tuberkelbacillerna i de sjuka arbetarnes upphostningar utveckla sig nämligen frödigt i sätteriernas varma luft, och i följd af det inandade fina blystoffet befinna sig sätternes andedräftsorgan ofta i ett tillstånd af kronisk retning och äro därför särskildt disponerade att upptaga baciller. Dessutom inkommer stoffet i kroppen äfven från händerna vid ätande, drikande och rökning. Egentliga blysjukdomar äro sällsyntare, än vanligen antages, däremot synes en hel del reumatiska fall samt nerv- och magåkomor härröra af blyförgiftning. Ögonsjukdomar och minskad synförmåga liksom åderbrock förekomma äfvenledes ganska ofta.

Kuulumisia Waasasta.

26/11 1895.

Aikaa on siitä kulunut kuin viimeksi oli tietoja täältä, vaan kuin ei juuri mainittavaa ole tapahtunut, en ole tahtonut tyhjiällä jaarituksilla väsyttää Gn arv. lukijakuntaa. Nythän se oikeastaan alkaa yhdistyksen työskentelyä, kun herrtainen kesä on jättänyt vuoronsa kolkolle talvelle ja sateiselle syksylle.

Kokouksessa 27 p. Lokakuuta oli muiden toivomusten muassa myöskin se että Gutenberg ensi vuonna paremmin antaisi tilaa ammattitiedoille ja vähemmän sisältäisi yksityisten riitakirjoitukisa. Ja on myöskin minun mielipiteeni se että kun maaseutukirjaltajia pyydetään tilaamaan Gutenbergiä, niin on heillä myös oikeus vaatia paremmin, jos ei muuta, niin ammattikirjallisuutta, syystä että enin osa kirjaltajia eivät saa minkäänlaista hyötyä nykyisestä Gutenbergistä, syystä että mitä siinä on luettavaa on ihan outoa suuremmalle osalle kirjaltajia. Lehti kyllä on H:gin kirjaltajayhdistyksen, mutta ei yhdistyksen sitä sen vuoksi tarvitse pitää *omana* äänenkannattajanaan, kun kumminkin maaseutulaisten apua tarvitaan, ja kun he apunsa antavat on heillä myös oikeus vaatia hyödyllisempää luettavaa kuin siinä tätä nykyä on, enin osa mitä näkee muissa sanomalehdissä.* Olkoon asia kuinka on, vaan pieni muutos olisi tarpeen, niin että se koskisi koko kirjaltajakuntaa Suomessa, ei ainoastaan Helsingissä.

Samassa kokouksessa esiintoi sitä ennen valittu komitea oppilassubteista seuraavan tuloksen: Waasan

* Arv. kirjoittajalle tahdomme huomauttaa että sanomalehdet ainakin täällä Helsingissä ovat niin valppaita, että pieniinkin tapahtuma on niillä heti tiedossa. »G.» kun ilmestyy vaan kaksi kertaa kuukaudessa, on tietysti ollut pakotettu ottamaan samoja kirjaltajakuntaa koskevia uutisia, kuin jo on ollut muissa lehdistä, ellei ole tahtonut niitä tarpeettomina jättää, joka mahdollisesti usean mielestä ei myöskään olisi oikein, »G.» kun monikin säilyttää. — Onhan »G.» sisältänyt sellais-takin, joka pitäisi hra Kyöstiäkin tydyttämän, nim. maaseutukirjeitä, — vaikka, totta puhuen, saakin huonon käsityksen vaasalaisten sanomalehtimieskyyvystä, ellei hra Kyöstin uutiset jo aikoja sitte ole Waasan lehdistä olleet.

Toim.

vanhimmassa, Unggren'in, painossa työskentelee 6 oppilasta, 2 joka taituria kohtaan. Waasan Painoyhtiön painossa 6 oppilasta, 1 joka taituria kohtaan ja 2 painajaoppilasta, jota vastoin Unggren'in painossa ei painajalla ole lainkaan oppilasta, joka olisi tarpeen vaatima, vaan painajan täytyy itse tehdä kaikki työt. Pohjalaisen painossa on 3 oppilasta, niistä 1 osaksi apuna painajalle. V. Heynon painossa 1 oppilas.

Kokouksessa Marraskuun 24 päivänä päätettiin kirjaltajien kesken ulosantaa kirjoitettu sanomalehti, ja nimeksi annettiin sille »Monoline» ja ilmestyisi kerran kuukaudessa.

Marraskuun 17 päivänä piti täkäläinen kirjaltajayhdistys iltaman Palokunnan talolla, johon oli väkeä saapunut noin puoleentoista sataa henkeä. Hauskasti tuo ilta kului. Siinä oli ensiksi alkupuhe, jonka maisteri Vest piti, sen jälkeen lausui toimittaja O. Ansa pari runoa suomeksi. Sen jälkeen näytettiin eräs hauska näytelmäkappale, nimeltä »Kulmantakan juutalaisen luona», joka onnistui noin keskinkertaisesti, ja eihän sen parempaa voinut vaatiakaan henkilöiltä, jotka ei ennen sitä taitoa ole koettaneet. Sen jälkeen piti pormesteri Malmberg lausunnon ruotsiksi, jonka jälkeen oli kuvaelma 3:sa osassa, jonka yleisö otti vastaan vilkkaalla kädentaputuksella. Sen jälkeen alkoi vilkas tanssi, joka kesti puoleen yöhön. Muuten oli järjestys hyvä, jota täytyy kiitoksella mainita.

Kiitosta ansaitsee myös herra Viktor Heyno syystä että hän antaa painossaan lopettaa iltasilla k:lo 7, jota vastoin kaikissa muissa painoissa tehdään työtä 8 asti. Suotavaa olisi että herra Heyno jälkepäinkin noudattaisi sitä hyvää tapaa kuin on alkanut, vaikka hän laajentaakin painoaan ja saa enemmän väkeä allensa. Kuten tietty tulee uusi lehti, nimeltä »Wasa Nyheter», painettavaksi hänen painossaan.

Yhtä ja toista olisi vielä kirjoitettavaa, vaan jätän ne ensi kertaan. Luulen että asiat siksi paremmin kypsyvät. Siis näkemiin!

Talonkauppa. Konemestari O. W. Labbart on ostanut suutarimestari M. Täng'in talon Pitkänlahden kadun varrella N:o 51. Kauppasumma on 8,700 m:kaa.

Kyösti.

Glöm ej Tillfälliga utgiftsfonden!

Ammattiutisia. — Facknotiser.

Om färgernas varaktighet. Vid val af färger är det af största vikt att veta, hurvida färgerna äro varaktiga eller icke, och detta isynnerhet vid val af färger till arbeten, som äro bestämda att brukas i längre tid. En del färger förändra utseende redan dagen efter det de blifvit trykta, andra tåla ej det minsta solljus och några ej ens vanligt dagsljus. Faktiskt är att några af de vackraste färgerna äro de minst hållbara.

Vi skola här klassificera de viktigaste färger efter deras hållbarhet.

Gula och blåa färger äro i allmänhet hållbarare än röda. Af de sistnämnda är det egentligen endast zinner som är lysäkt, förutsatt att den är kemiskt ren.

Följande färger äro af kunnigare betraktade som starka, nämligen, karmingult, kromgult, rött, brun och gul ockra, zinner, kinesiskt rött, venetianskt rött, zinkhvitt, terra di sienna, ultramarin, miloriblått, parisiblått, bleu d'oriental, mineralorange, koboltblått, umbra och jakarandabrunt.

De färger som icke tåla solljus äro: geraniumlack, karmosinlack, skarakanlack, gult lack, purpurlack, turkiskt blått, indigo, berlinerblått, patent-zinner och rosenfärger.

Följande färger motstå ljuset, men skadas af fuktighet, skugga och oren luft, nämligen: mörja, kromrött, orangerött, mineralgult, koboltblått, mineralgrönt eller grönt lack af hvarje slag.

Vid val bland röda färger bör man isynnerhet vara försiktig, ty dessa äro de dyraste

och mest utsatta för förfalskning. Äro röda färger blandade med anilin, böra de i ingen händelse användas till tryckning af omslag eller andra saker, hvilka äro utsatta för solljus och dagsljuset.

Svarta färger, som användas till arbeten, hvilka länge blifva utsatta för solljus, böra blandas med en mindre tillsats kinesiskt tusch, emedan färgen annars om en tid blir gulaktig och blek. Tuschen håller sig nämligen mot solljus och bevarar färgens styrka.

Kuvia sovittaessa tekstiin on huomioon otettava että kliseiden tekijät, tarveaineita säästääkseen leikkaavat tukit miltei kuvan ääri-vojoja myöten, pitämättä lukua siitä miltä kuva näyttää jos ei latoja sitä tekstiin sovittaessaan katso että kuvattu esine saapi tarpeeksi ilmaa. Niin on useissa muotokuvissa kuvattun henkilön päälaki ihan kliseen yläreunassa. Semmoisissa tapauksissa täytyy latojan parantaa asia jättämällä tarpeeksi tyhjää alaa siihen missä sitä puuttuu. Samaten on pieniä muotokuvia

ja muitakin kliseitä tekstiin, sivujen reunaan asetettaessa katsottava ettei tilan ahtauden sattuessa sivujen reunaviivaa tarpeettomasti ruenneta antamalla jonkun osan kuvasta mennä reunustaan. Olemme esim. nähneet muotokuvan siten asetettuna että kuvattun henkilön nenänpukka pistää sivun reunan ulkopuolelle. Kun muotokuvia asetetaan keskelle sivua on parasta latoa hienoista viivoista niin tilava raami että kuvan saattaa asettaa siihen yhtä väljästi kuin valokuvaaja liimaa sen kartonille.

Dammfria regaler. Hvilka olägenheter damm kan medföra på i öppna regaler förvarade formar, är alt för väl bekant. För att hindra damm att lagra sig på formarne, har man på sina ställen försett regalerna med dörar, men på platser, där det är trängt med utrymmet, låter detta sig icke alltid göra. Det kan därför vara af intresse få veta att trä-utensiliefabriken Albert Wüest i Schweiz tillverkat en dammfri formregal med jalusi för. Jalusien består af träribbor, som genom sammankoppling låta sig draga ut och samman. Detta enkla förhänge tager icke större plats, än att regalen blifver ca 3 em djupare. Öppnandet och stängandet försiggår på ett ögonblick genom en lätt rörelse med fingrarna. Fackmäns uppmärksamhet fästes på denna praktiska nyhet, ty den stående satsen är saken värd.

Muistakaa Vanhus-rahastoa!

Gutenbergin Toimittukselle.

Kysymys asianomaisille.

Eikö painajan työtä lasketa mitään vaikuttavaksi kirjapainotyön kelvollisuuteen, koska ei näytä tehtävän mitään heidän ammatissa edistymisensä kehoitukseksi? — Tähän mielteeseen on antanut aihetta ne kilpailut, joita täällä on pidetty latojain kesken meidän oloihin katsoen suurenmoisilla palkinnoilla. Kuten olen kuullut, on vielä kolmaskin kilpailu tulossa.

Tähän maailman aikaan tietääkseni pidetään painamista, ainakin väri- ja kuvapainamista, yhtä tärkeänä ellei tärkeämpänä kuin latomista, varsinkin »härkä»-latomista. Pitäisin sen tähden kohtuullisena että H:gin Kirjapain. yhdistys, joka on ottanut kirjaltajain yhteisiä asioita ajaakseen, myöskin panisi toimeen kilpailun painajain kesken, ensiksi mielestäni tärkeimmässä ammatin haarassa, väripainamisessa.

Ylläoleva ehdotus on tehty ainoastaan ammatin edistämisen tarkoituksessa.

Asiaa harrastava.

Toim. muist. Ollen aivan yhtä mieltä hra »Asian harrastavan» kanssa painamistaidon tärkeystä kirjapaino-alalla, myönnämme kyllä että lähettäjä on oikeassa toivoessaan kilpailujen toimeenpanemista painajain kesken. Mutta onko oikeus ja kohtuus että hra »A. h.» kääntyy tällä ehdotuksellaan Hels. Kirjap. yhdist. puoleen, koska hrat konepainajat tahtovat toimia kokonaan erillään latojista (muutamia harvoja poikkeuksia lukuunottamatta) ja sen vuoksi ovat perustaneet erityisen »Konemestariklubin»? Asia kuuluisi tietysti sille ja sillähän pitäisi olla kyllin varojakin sellaisen kilpailun toimeenpanemiseen. Eihän tietääksemme sanotulla »mestariklubilla» ole mitään menoja, ainoastaan tuoloja. Tai ehkä varat tarvitaan tärkeämpiin? — Olemme kuulleet ainakin muutamien Kirjap. yhdistyksen jäsenien olevan sitä mieltä, että ensi kesänä olisi kilpailu painajain kesken toimeenpantava, vaikka siitä ei vielä ole ehdotusta tehty. Nyt, joulukuireen aikana ei kilpailu käy laatuun. Sopii kenties toivoa että »mestariklubi» tässä asiassa suvaitsee toimia yhdessä yhdistyksen kanssa. — Me puolestamme ehdottaisimme että kilpailuja olisi säännöllisesti joka vuosi toimeenpantava, joka toisena vuonna vuoroitellen latojille ja painajille, tahi latojain suurempaan lukuun katsoen, heille kalitena vuonna peräkkäin ja kolmantena painajille. Ehkä sekini vielä tulevaisuudessa toteutuu.

Muistakaa Satunnaisten menojen rahastoa!

Satunnaisten menojen rahasto.

Säästölaatikkojen kautta on Marraskuulla saatu seuraava määrä varoja alla olevista kirjapainoista:

	Ans.
Päivälehdien kirjapainosta	9: 30
Uuden Suomettaren latojilta	3: 05
Hufvudstadsbladetin latojilta	7: —
Simeliuksen kirjapainosta	6: 05
Pettersson & K:n kirjapainosta	4: 75
Suom. Kirj. Seuran kirjapainosta	3: 38
Sentraali-kirjapainosta	2: 50
Weilin & Göösin kirjapainosta	2: 05
Nya Pressenin kirjapainosta	1: 20
Senaatin kirjapainosta	—: 60
Hufvudstadsbladetin sivillilatojilta	—: 38
Frenekellin ja Pojan kirjapainosta	—: 25

Summa 46: 51

G. E.